

STRATEGISKT INSPEL

Budget 2023 Plan 2024-2025

Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden

Utbildning och Arbetsmarknad

INNEHÅLL

UTBILDNINGS- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDEN	4
Omvärldsanalys	4
Förskolan	5
Grundskolan	7
Gymnasieskolan.....	15
Särskolan	16
Mediaenheten	17
Elevhälsan.....	18
Vuxnas lärande	18
Arbetsmarknadsenheten – Arbetsmarknad och Integration	18
Lokalbehov och investeringar	19
Resultatanalys (ekonomi och mål).....	19

UTBILDNINGS- OCH ARBETSMARKNADSNÄMNDEN

Omvärldsanalys

Den mest betydelsefulla indikatorn för kostnadsförändringar och behov av investeringar inom skolväsendet är prognoserna för den demografiska utvecklingen. Förändringarna kan gå mycket snabbt.

De flesta barn blir placerade i förskola vid ett års ålder.

SCB har prognoser för födelsetal, men dessa är av naturliga skäl mycket osäkra.

En annan osäkerhetsfaktor är inflyttningen. Baserat på de senaste årens erfarenheter flyttar netto årligen 35-40 barn i förskoleåldern, 35-40 i f-6 årskullar och cirka 15-20 i högstadieåldern och lika många i gymnasieåldern till Sala kommun. SCB räknar med 38 barn i förskoleåldern 0-5 år och 26 i grundskoleåldern.

I gymnasieåldern, det vill säga 16-18 år, är den prognosticerade inflyttningen försumbar. Det är också, ur ekonomisk och planeringssynpunkt svårare att använda födelseåren för elevkullarna som mått, eftersom det även finns viss åldersspridning inom gymnasieskolans årskurser. Dessutom varierar själva utbildningskostnaderna för varje enskild elev, och andelen elever som väljer Sala kommuns egna gymnasieskolor varierar år från år. Gymnasieskolan är för övrigt inte obligatorisk.

Sala kommun har under senare år haft en mycket stor ökning av antalet elever inom särskolan. Ett vägledande nyckeltal är att cirka 1 procent av grundskoleeleverna i riket brukar tillhöra den krets av elever som efter utredning kan tillhöra särskolans underlag. För Salas del skulle det innebära 25-30 elever i grundsärskolan. Antalet börjar närma sig 50. Variationerna av andelen i ett sådant litet underlag kan förstås variera kraftigt mellan åren. En viktig förklaring för Salas del är dock inflyttning.

Ytterligare en osäkerhetsfaktor för Utbildnings- och arbetsmarknadsnämndens volym och ekonomiska förutsättningar är utvecklingen på arbetsmarknaden som även är direkt kopplad till vård- och omsorgsnämndens kostnader för främst försörjningsstöd, men även andra sociala stödinsatser för enskilda och familjer.

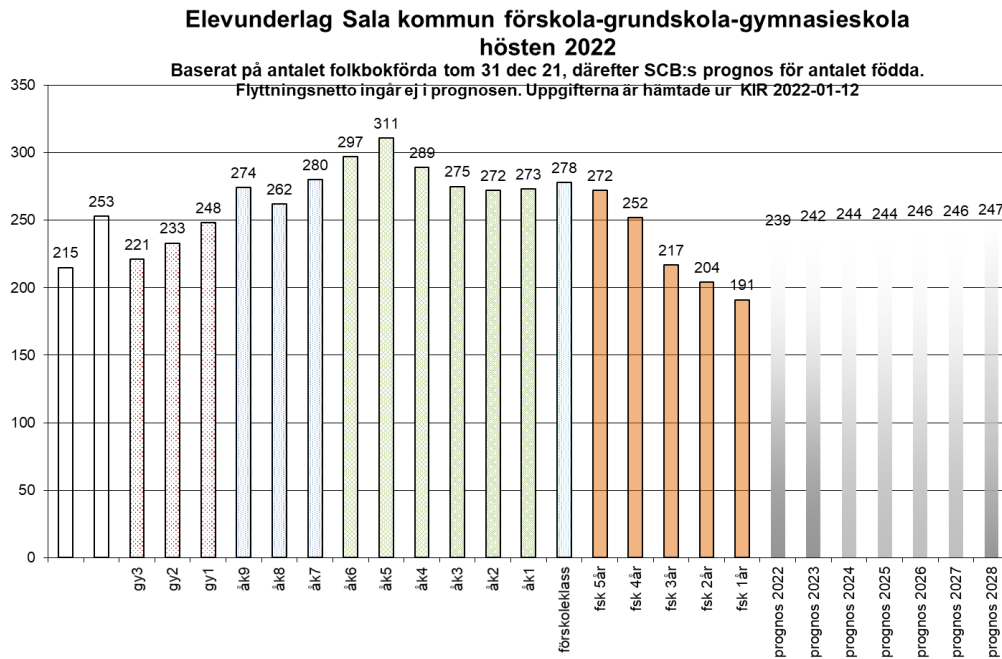
BEFOLKNINGSFÖRÄNDRING I FÖRSKOLA OCH SKOLA UNDER PLANPERIODEN (FRÅN DEC -21 TILL DEC -25)

SCB prognos från 2019 (Schoolsoft EA/KIR 31 dec 2021)

	2021	2022	2023	2024	2025	Diff 22-25	Exkl och inkl flytt-netto
Förskolebarn 0-5 år*	1414	1375	1345	1337	1364	-11	utan flytt
	1414	1415	1417	1433	1476	(+61)	+40/år
Skolelever f-6	1997	1995	1970	1911	1839	-159	utan flytt
	1997	2023	2030	2007	1975	(-48)	(+28/år)
Skolelever 7-9	784	818	840	888	897	+79	utan flytt
	784	817	845	902	923	(+106)	(+1/år)
Gymnasieelever	707	702	756	786	818	+116	utan flytt
	707	693	740	767	800	(+107)	(-9/år)

* Uppgifterna baseras på antalet folkbokförda och för de yngsta barnen på SCB:s prognos för födelsetal, som dock i verkligheten blivit betydligt lägre, vilket nedanstående diagram indikerar. 0-åringar går inte i förskola.

Tabellen visar prognos från SCB angående antalet folkbokförda i Sala kommun avseende födelseår. Andra raden visar inklusive flytt-netto beräknat utifrån ett medel de senaste fyra åren. Förskolan är inte obligatorisk, och barnen börjar tidigast vid fyllda 1 år. Det gör att antalet inskrivna i förskolan är lägre än befolkningsunderlaget. Nyttjandegraden i åldern 1-5 år är drygt 90 procent. Det tillkommer även 30-40 barn i förskolan som inte har folkbokföring i Sala och/eller skyddade uppgifter och därför inte framkommer i statistiken.

Vissa elever i grundskoleåldern är placerade i sarskola eller i annan huvudmans skola. Antalet elever per årskurs kan avvika från tabellen, då det förekommer att elever går om en årskurs eller börjar ett år tidigare. Det finns även elever från andra kommuner i Sala kommuns skolor. Detta regleras ekonomiskt genom så kallad interkommunal ersättning.

Gymnasieskolan är inte obligatorisk och en stor andel elever väljer skolor hos andra huvudmän än Sala kommun. Tabellen visar antalet folkbokförda i åldern 16-19 år. Det finns dock äldre elever i gymnasiet, som t ex har kompletterat sina betyg för behörighet, eller av annan orsak börjat senare., vilket gör att vi har fler elever i gymnasieskola än vad tabellen visar. Det finns även elever från andra kommuner i Salas gymnasieskolor.

FLYTTNETTO

Under 2021 ökade antalet födda 2020 med 17, födda 2019 med 2, födda 2018 med 12 och 2017 med 3.

Antalet barn i förskolekullarna ökar alltså kraftigt, jämfört med födelsetalen. Exempel: 2018 föddes 218 barn, samma årskull var vid 2021 års slut 252.

2021 var nettoinflyttningen av barn i förskoleåldern (födda 2016-2020) 47 barn. 2020 var motsvarande nettoinflyttning (födda 2015-2019) 29. 2019 (födda 2014-2018) var den 31 och 2018 (födda 2013-2017) 48. I genomsnitt under 4 år har 38,75, eller avrundat 40 barn årligen flyttat in. Det finns ingen tydlig trend, variationerna mellan åren har som synes varit förhållandevis stor.

Årlig nettoinflyttning i snitt de senaste fyra åren (2017-2021) har varit -3 i gymnasieskolan, 3 i årskurs 7-9, 34 i årskurs f-6 och 40 i förskoleåldern. Dock avviker födelsetalen i SCB:s prognos kraftigt från det verkliga utfallet, vilket staplarna ovan tydligt visar.

SCB räknar med en årlig inflyttning (2021-2023) i åldern 0-5 år på i snitt 43 barn och i grundskoleåldern (åk f-9) på i snitt 27 elever.

Förskolan

BEHOV AV FÖRSKOLEPLATSER

Ovanstående redovisning över antalet barn i förskoleåldern 0-5 år, kan inte översättas till behov av antalet förskoleplatser. Det finns flera variabler. Barnen placeras, med enstaka undantag, tidigast när de uppnått ett års ålder. Placeringarna brukar för det mesta dröja ytterligare en tid. Placeringarna görs visserligen löpande, men stora intag brukar göras efter sommaruppehållet och efter årsskiftet. Valfriheten brukar vara större efter sommaren, då 6-åringarna går till grundskolans förskoleklass. Dessutom har föräldrar ofta semester på sommaren. Under början av vårterminen ökar också valmjligheten, då 3-åringar börjar flyttas över från småbarnsavdelningar till syskonavdelningar.

Behovet av förskoleplatser kan också variera beroende på var barnen bor. Tidvis kan det finnas ledig kapacitet i landsbygdens förskolor, som inte så enkelt kan nyttjas av barn i Sala tätort, även om behoven där för tillfället är större än tillgången. Det kan ibland även vara tvärtom.

Under de senaste tre åren har födelsetalet i Sala varit lågt.

Utbildning och arbetsmarknad räknar med ett minskat behov av platser under 2022, både inom vissa delar av landsbygden och i tätorten Sala. Dock finns en stor osäkerhet om antalet avdelningar eller nedläggning av förskolor kan genomföras i praktiken, beroende på volymen av flyttningsnettot av förskolebarn, och var i kommunen de inflyttade bosätter sig. Det behöver även göras politiska avvägningar av vilken servicenivå som skall tillhandahållas inom olika geografiska områden.

Under planperioden från 2022 till 2023 bedöms barnantalet vara relativt stabilt, med reservation för flyttnetto, födelsetal och nyttjandegrad.

Flera förskolor är i stort behov av investeringar.

	Avdelningar
Ängshagen	4
Emmylund	5
Åkra	3
Gärdesta *	12
Turbo	4
Ekorren	4
Dalhem *	4
Ekeby*	4
Ekeby *	3
TOTALT KOMMUNALA FÖRSKOLOR I SALA TÄTORT	43*
Kilbo	2
Salbo	2
Sätrabrunn	3
Klockarbo	3
Ransta	4
Åby	1
Kyrkskolan	2
TOTALT KOMMUNALA FÖRSKOLOR LANDSBYGDEN	17
FRISTÅENDE	
Naturligtvis	3
Lilla Academia	3
Bråstabacke	1
Abrakadabra	2
Regnbågen	2
C-företaget FDH	

* Särskilda avdelningar finns på enheten.

Avdelningarnas antal kan variera och får i ovanstående beskrivning ses som ett uppskattat mått då det även kan påverkas av organisationsformen i övrigt.

Med nuvarande befolkningsutveckling finns inga akuta behov av fler förskolor. Det kan snabbt ändras, beroende av födelsetal och flyttnetto. Kommunens ambition kan även förändras. Sala kommun har jämfört med liknande kommuner och riket i snitt stora barngrupper. Planeringstalet har tidigare varit 14 för småbarnsavdelningar (1-3 år) och 20 för syskonavdelningar. Blandavdelningar brukar planeras till 18-20. I praktiken har dock beläggningen på avdelningarna under våren, varit 15-21-20 i de flesta fall. Specialavdelningar drar ner snittet något.

En ambitionsförändring med minskning av barnantalet till 14/20 innebär alltså en minskning med cirka ett barn per avdelning, vilket skulle generera ett behov av cirka 40-50 nya platser i Sala tätort, vilket motsvarar 3 avdelningar. Med nuvarande driftskostnader skulle det innebära mellan 7 och 9 mkr.

På landsbygden är bilden mer splittrad, eftersom barnantalet är så litet att det normalt inte räcker för att samla till ytterligare en avdelning inom rimligt geografiskt avstånd. Ofta finns förutsättningar till lokalsamverkan i skolorna, vid tillfälliga lokala toppar av barnkullar.

Om inflyttning och prognostiserade födelsetal blir enligt SCB:s prognos, kommer kostnaderna att bli:

	Förändrat behov 23-25	Kostnad per avd 2,5-3 mkr
Utan inflyttning - oförändrad	-	-
Med inflyttning cirka 50 barn i kullarna*	+ 3 avd	+7,5 - +9 mkr
Kvalitetsförstärkning, motsvarande minskning med 1 barn per avdelning.	+ 3 avd	+7,5 - +9 mkr

* Om födelsetalen avviker från prognos i samma omfattning som de senaste tre åren, tenderar behovet snarare vara i stort sett oförändrat. Däremot kan behovet komma att få en annan geografisk fördelning. Den är mycket svår att förutsäga. De senaste åren har en viss förskjutning av behoven skett från landsbygd till Sala tätort.

Förändringarna redovisas för hela planperioden, eftersom planeringstiden för nya avdelningar i allmänhet är flera år och att prognoserna beträffande födelsetal och inflyttning är mycket osäkra.

Grundskolan

Förskoleklassen är en del av grundskolan. Från och med hösten det år barnet fyller 6 år, har kommunen en oreserve-rad skyldighet att tillhandahålla plats i förskoleklass. Skolplikt gäller från förskoleklass till och med årskurs 9.

Ur förskoleklassens läroplan:

"Undervisningen i förskoleklassen ska syfta till att stimulera elevernas allsidiga utveckling och lärande. Undervisningen ska ta sin utgångspunkt i elevernas behov och intressen samt i det kunnande och de erfarenheter som eleverna tidigare har tillägnat sig, men också kontinuerligt utmana eleverna vidare genom att inspirera till nya upptäckter och kunskaper. I undervisningen ska eleverna erbjudas en variation av arbetsätt, uttrycksformer och lärmiljöer som gynnar övergången från förskola till skola och fritidshem. Därigenom ska undervisningen i förskoleklassen bidra till kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande samt förbereda eleverna för fortsatt utbildning."

Ur grundskolans läroplan:

"Skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska i samarbete med hemmen främja elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare. Skolan ska präglas av omsorg om individen, omtanke och generositet. Utbildning och fostran är i djupare mening en fråga om att överföra och utveckla ett kulturarv - värden, traditioner, språk, kunskaper - från en generation till nästa. Skolan ska vara ett stöd för familjerna i deras ansvar för barnens fostran och utveckling. Arbetet måste därför ske i samarbete med hemmen."

NÄRHETSPRINCIP OCH FRITT SKOLVAL

Barnet har rätt att gå i skola nära hemmet. Rättigheten kallas närhetsprincipen. Samtidigt finns en stark rättighet att välja skola. Därför går det inte med någon större exakthet förutsäga elevantalet i varje enskild skola, utifrån antalet barn i skolans närhet eller det som förr angavs vara skolans upptagningsområde. Det begreppet finns numer endast kvar för landsbygdsskolorna, med hänvisning till erbjudande och krav på skolskjuts. Nämnden har fattat beslut om att barn som bor i en skolas direkta närhet har företräde till den skolan.

Det kan vara svårt att fylla på skolor med lågt elevantal exempelvis på landsbygden genom att anvisa vissa skolor, för dem som inte aktivt söker. Vårdnadshavarna kan ändå välja den skola de vill och har starkt lagstiftningsstöd för att ändra placeringar som inte önskas.

Kommunen har självklart ingen möjlighet att skjuta upp barnets skolgång på grund av platsbrist eller av något annat skäl. Därför måste det finnas tillräckligt många platser i skolorna exakt vid rätt tillfälle.

I Sala fastställer skolchefen efter samråd med rektorerna maxintaget till förskoleklass varje år. Bedömning av platstillgång för att i ett senare skede ta emot fler barn till klasserna till följd av byte av skola och inflyttning görs av rektor. Skolorna brukar eftersträva något mindre grupper för de yngsta eleverna och kan ofta ha något större grupper i de senare årskurserna.

För 2022 innebär det att maxantalet vid läsårsstart för förskoleklassen är:

Vallaskolan	75	Ransta skola	24
Åkraskolan	60	Varmsätra skola	18
Lärkbacksskolan	20	Kilbo skola	24
Ängshagenskolan	28	Hedens skola	24
Åby skola	20	Västerfärnebo skola	24
Kila skola	24	Möklinta kyrkskola	20

VALLASKOLAN

Sommaren 2020 flyttade Vallaskolans enheter, som tidigare var spridda mellan tre byggnader, in i en gemensam nybyggd skola med plats för över 500 elever. Oktober 2021 gick 466 elever på Vallaskolan f-6.

Valla f-6		Inkommande till förskoleklassen	Totalt
2020	15-okt	70	419
2021	15-okt	74	466
2022		75	500
2023		70	500
2024		61	497
2025		58	480
2026		47	461
2027		52	438

Det bör uppmärksammas att inflyttningen av elever i skolåldern f-6 i området är relativt stark i området.

Under senare år har det funnits ett positivt söktryck från andra bostadsområden än de som ligger närmast Vallaskolan. Sannolikt kommer förskoleklasserna att fyllas med cirka 75 elever redan från läsårsstart, vilket gör att skolan totalt kommer att ha minst 525 elever, plus viss påfyllning mellan eller under pågående läsår. Den tekniska kapaciteten är 30 elever per klass, dvs 90 elever per årskurs. I realiteten kommer det inte att vara möjligt att med nuvarande klass- och undervisningsorganisation generellt ha så många elever.

Investeringsbehov under planperioden: 0

ÅKRASKOLAN

Åkraskolan som ursprungligen var dimensionerad för cirka 250-280 elever, har evakuerats till tillfälliga moduler med plats för uppemot 400 elever och har idag cirka 300 elever. För närvarande råder osäkerhet kring lokalsituationen när det gäller möjligheten att stanna i befintliga eller andra moduler tills den nya skolan är byggd. Nämnden har uttryckt sin syn på och oro för detta i beslut i december 2021.

Antalet barn i området runt Åkra växer, samtidigt som Lärkbacksskolan avvecklas. En ny skola är beställd och beräknas rymma 3 paralleller på lågstadiet och fyra paralleller på mellanstadiet för att även rymma mellanstadieläverna från Åby f-3. Dessutom väntas grundsärskolan 1-6, eventuellt även 7-9 i huvudsak inkluderas i Åkraskolans nya lokaler. Det finns även dialog inom Utbildning och arbetsmarknad att även skapa utrymme för en eller flera särskilda undervisningsgrupper för elever med mycket stora stödbehov.

Åkraskolan		Inkommande till förskoleklassen	Totalt
2020	15-okt	28	297
2021	15-okt	34	306
2022		52	328
2023		61	343
2024		52	351
2025		48	359
2026		57	376
2027		50	390

Tabellen visar förutsättningarna utan inflyttning i området och utan Lärkbacksskolans elever.

Investeringsbehov under planperioden: 254 mkr (enligt utredning).

LÄRKBACKSSKOLAN

Lärkbacksskolan har en tillfällig modul med två klassrum, samt en större permanent modulbyggnad. Dessutom är kök och matsal tillfälligt flyttad till Folkets park. De tillfälliga lokallösningarna ska enligt planerna tas bort i samband med att nya Åkraskolan öppnas och Lärkbacksskolan på sikt avvecklas. Elevintaget har minskats för att korrelera med skolans kapacitet. Planförutsättningarna på Lärkbacksområdet innebär att det finns betydande hinder för permanenta bygglösningar för skoländamål där. Området är inflyttningsområde och skolplatser efterfrågas även för elever utanför skolans närhet. Det gör att efterfrågan på platser sannolikt alltid kommer att vara större än tillgången, även under de år som enligt nedanstående tabell har färre än 20 elever. Mot slutet av perioden skall dock skolan vara avvecklad enligt nuvarande planer.

Lärkbacksskolan		Inkommande till förskoleklass	Totalt
2020	15-okt	22	203
2021	15-okt	20	193
2022		20	187
2023		19	174
2024		19	165
2025		18	151
2026		13	132
2027		11	119

Investeringsbehov under planperioden: Behoven är beroende av skollokalernas framtida användning. För skolans behov hyrs för närvarande kök och matsal i Folkets park.

ÄNGSHAGENSKOLAN

Ängshagenskolan har en tillfällig modul med två klassrum.

Ängshagen		Inkommande till förskoleklassen	Totalt
2020	15-okt	29	202
2021	15-okt	28	198
2022		28	224
2023		17	186
2024		18	174
2025		15	159

Ängshagen	Inkommande till förskoleklassen	Totalt
2026	9	145
2027	6	121

Viss nyproduktion av bostäder planeras i området, så elevtalen blir sannolikt högre än denna framskrivning indikerar.

Utbildnings- och arbetsmarknads förslag till långsiktig skolstruktur, föreslår att Ängshagenskolan utvidgas och övertar förskolans lokaler, vilket skulle kunna utöka elevtalen till runt 44 per årskull i skolår f-6 fördelat på två klasser, och drygt 60 per årskurs i årskurs 4-6. Med den lösningen skulle elever från fler bostadsområden i Sala tätort kunna gå i Ängshagenskolan, och på mellanstadiet även elever från bland annat Kila skola, som har stor brist på permanenta utrymmen och där den tillfälliga modulen enligt avtal skall tas bort 2023.

Investeringsbehov under planperioden: Investeringsbehov är beroende av hur skolan skall utvecklas. Det finns förslag från nämnden som innebär att nuvarande förskoleavdelningar byggs om till grundskoleverksamhet och att elevantalet utökas. Samtidigt behöver modulen tas bort, alternativt ersättas. Genom att utöka antalet elever och få ett jämnare elevflöde genom skolan väntas lokalerna kunna användas mer rationellt och därmed minska driftkostnaderna, räknat per elev.

ÅBY SKOLA

Åby skola i Saladamm har ett stort behov av underhåll. Fastighetsenheten har beräknat kostnaderna för det planerade underhållet invändigt och utvändigt. Då ingår inga förbättringar eller ombyggnationer. Denna underhållsplan har ännu inte behandlats politiskt.

En del undervisning bedrevs till och med hösten 2020 i en källarlokal. Efter brandinspektion stängdes lokalen omgående för sådan verksamhet. Det fanns långt framskridna planer på att tillfälligt under läsåret flytta årskurs 3 till Åkraskolan. En omflyttning och vissa ombyggnationer gjordes dock sommaren och hösten 2021 för att rymma eleverna under läsåret.

Förskoleverksamheten bedrivs i en inhyrd modul. Lokalens utformning är ur verksamhetssynpunkt relativt god. Ur fastighetssynpunkt, exempelvis energiförbrukning och liknande, är det en mindre bra lösning.

Nedanstående elevprognos bygger på nuvarande befolkningsunderlag, dock har det historiskt sett funnits viss inflyttning av barnfamiljer till Saladammområdet.

Åby		Inkommande till förskoleklass	Totalt
2020	15-okt	16	65
2021	15-okt	14	63
2022		8	52
2023		12	51
2024		9	43
2025		7	36
2026		9	37
2027		15	40

Investeringsbehov under planperioden: 20-35 mkr, beroende på val av långsiktig skolstruktur. Skolan kan också under en tid fungera som en enhet för förskola och skolår f-2, även om lokalerna kräver relativt stora investeringar i ventilation, mm.

KILA SKOLA

Kila skola har modul med två klassrum med tillfälligt bygglov. Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden arbetar med tre olika alternativ, varav det första innebär nedläggning, det andra att mellanstadiet flyttar, vilket är i linje med nämndens beslut i februari 2021 om lokalstrategi och ett tredje förslag som innebär nuvarande organisation med årskurs f-6 permanentas.

Skolan har idag cirka 130 elever och behöver minska sitt elevintag något för att rymmas när modulen tas bort 2023, alternativt att mellanstadiet flyttar.

Kila Kila, Gullvalla, Ringvalla, Styrars, Stampers		Inkommande till förskoleklass	Totalt
2020	15-okt	14	128
2021	15-okt	18	126
2022		16	121
2023		20	121
2024		14	114
2025		12	110
2026		15	107
2027		13	107

Investeringsbehov under planperioden: Mycket osäkert beroende på val av långsiktig skolstruktur och osäkerhet kring kök och matsal som finns i annan kommunal fastighet som det finns planer på att sälja. Källarlokal används för undervisning, vilket av verksamheten bedöms olämpligt.

RANSTA SKOLA

Ransta skola är nybyggd och har plats för inflyttade elever under de närmaste åren. Utan nettoinflyttning kommer elevtalen de närmaste åren att sjunka. Nettoinflyttningen var under 2019 mycket stark med flera elever i varje årskurs, men detta avtog under 2020. I Ransta finns exploateringsplaner för nya bostadsområden. Skolan är dimensionerad för upp till 160 elever, så det finns utrymme för en relativt stor inflyttning av barnfamiljer i området.

Ransta		Inkommande till förskoleklass	Totalt
2020	15-okt	19	136
2021	15-okt	21	139
2022		17	137
2023		19	135
2024		21	129
2025		8	121
2026		9	115
2027		9	104

Investeringsbehov under planperioden: 0 mkr

VARMSÄTRA SKOLA

Varmsätra skola kommer enligt beslut i kommunstyrelsen ersättas av en ny skola som skall enligt dessa planer vara färdigställd 2024.

I utbildnings- och arbetsmarknads förslag om långsiktig skolstruktur påvisas möjligheten att rymma hela eller delar av Varmsättras elevunderlag i andra skolor, i första hand Ransta och Ångshagen.

Varmsätra		Inkommande till förskoleklass	Totalt
2020	15-okt	18	134
2021	15-okt	18	131
2022		15	121
2023		17	113
2024		16	117
2025		12	111
2026		12	107

Varmsåtra	Inkommande till förskoleklass	Totalt
2027	8	96

Investeringsbehov under planperioden: 60 mkr, enligt utredning. Medel finns i investeringsplan under åren 2024-2026.

KILBO SKOLA

Kilbo skola har ett eftersatt underhåll, dock inte av akut karaktär, för närvarande.

Slöjd- och hemkunskapsundervisning är förlagd till Västerfärnebo skola, dit elevernas bussas en dag i veckan.

Normalt sett räcker klassrum och grupprum till, men tidvis finns behov av mer uppdelad undervisning, beroende på elever i behov av särskilt stöd. Det gör att mindre lämpade lokaler, i exempelvis källaren, används.

Kilbo		Inkommande till förskoleklass	Totalt
2020	15-okt	10	79
2021	15-okt	7	70
2022		11	73
2023		7	68
2024		14	67
2025		8	62
2026		7	64
2027		7	61

Kilbo skola brukar ha några inkommande elever från grannkommunen Norberg. Det förekommer även rörlighet från Kilbo till skolor i annan kommun.

Investeringsbehov under planperioden: 0 mkr. Fastighetsenheten flaggar dock för risker med att byggnaden delvis har eftersläpande underhåll.

HEDENS SKOLA

Hedens skola är i relativt gott skick, efter att investeringar har gjorts i en permanent modulbyggnad och toaletter, kök med mera rustats upp. Det är alltså ett normalt planerat löpande underhåll som behövs, någon uppenbar farhåga för mer omfattande problem i fastigheten finns inte.

Heden		Inkommande till förskoleklassen	Totalt
2020	15-okt	13	79
2021	15-okt	14	92
2022		13	94
2023		19	97
2024		6	88
2025		10	89
2026		7	81
2027		9	78

Heden brukar ha några tillkommande elever från grannkommunen Västerås.

Investeringsbehov under planperioden: 0 mkr.

VÄSTERFÄRNEBO SKOLA

Kapacitet: Skolans kapacitet till blivande förskoleklass bedöms under nuvarande omständigheter vara 24, totalt 100, men tomma utrymmen och möjligheter till andra åtgärder finns för att rymma betydligt fler, åtminstone totalt runt 175-200.

Det kombinerade skol- och folkbiblioteket har med åren utvidgats till att även ta den tidigare matsalen i anspråk. Delar av lokaler kan också med relativt enkla förändringar användas för skolverksamhet. I så fall kan det finnas skäl att mäta nyttjandegraden av biblioteket.

Västerfärnebo		Inkommande till förskoleklass	Totalt
2020	15-okt	19	102
2021	15-okt	14	102
2022		18	104
2023		14	105
2024		11	106
2025		10	100
2026		7	94
2027		11	86

Investeringsbehov under planperioden: 0 mkr. Fastighetsenheten flaggar dock för risker med att byggnaden delvis har eftersläpande underhåll.

MÖKLINTA KYRKSKOLA

Kyrkskolan har för närvarande tillfälliga klassrum i det intilliggande nedlagda äldreboendet Åsgården. Skolan har idag cirka 100 elever. Beslut finns om att bygga en ny förskola i anslutning till skolan och att bygga om skolan och flytta in verksamhet i de lokaler som förskolan har idag. Under byggtiden skall barnen och eleverna evakueras till moduler, på en annan plats i Möklinta.

Kyrkskolan		Inkommande till förskoleklass	Totalt
2020	15-okt	18	103
2021	15-okt	11	107
2022		6	94
2023		8	89
2024		9	80
2025		10	77
2026		13	73
2027		9	66

Investeringsbehov under planperioden: 36 mkr, i förskola och skola. Medel finns i investeringsplanen för åren 2021-2023.

VALLA-EKEBY HÖGSTADIUM

Vallas A-hus har ett omfattande renoveringsbehov om ventilationen skall kunna anpassas till 30-grupper och ingreppen i lokalerna återställas. Lokalerna är också i stort behov av allmän upprustning och anpassning till verksamheten. I slutet av 2020 upptäcktes en sprickbildning i trapphuset i den äldsta byggnadsdelen, vilket lett till att delar av huset stängts av och verksamheten flyttas till de utrymda mellanstadielokalerna i det så kallade B-huset. Åtgärden beräknas vara klar inför höstterminens start 2022.

B-huset har använts för evakuering men behöver permanent rustas för att uppnå acceptabel standard och ventilation. Även Ekeby-lokalerna är i behov av allmän upprustning.

Från och med hösten 2022 skall verksamheten åter organiseras som två skilda rektorsområden.

Elevantalet ökar kraftigt fram till år 2025 och det finns behov av fler skollokaler, där Vallas B-hus kan vara en lösning, men där renoveringsbehov föreligger.

Valla-Ekebyskolan		åk 7	åk 8	åk 9	Totalt
2020	15-okt	273	246	218	737
2021	15-okt	253	264	241	758
2022		272	252	263	787
2023		307	272	252	831
2024		302	307	272	881
2025		292	302	307	901
2026		268	292	302	862
2027		286	268	292	846

Investeringsbehov under planperioden: Båda enheterna har stora renoveringsbehov. Fastighetsenheten har gjort en beräkning av reinvesteringsbehoven, (det planerade underhållet) för att återställa lokalerna till i princip nyskick, så långt det är möjligt i en åldrande fastighet. Men reinvestering innebär att det inte innehåller några ombyggnationer eller andra egentliga förbättringar. Totalt handlar det om långt över 100 mkr, men reinvesteringsplanen har inte behandlats politiskt ännu.

FRITIDSHEM

Ur fritidshemmets läroplan:

”Undervisningen i fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda eleverna en meningsfull fritid. Detta ska ske genom att undervisningen tar sin utgångspunkt i elevernas behov, intressen och erfarenheter, men också att eleverna kontinuerligt utmanas ytterligare genom att de inspireras till nya upptäckter. I undervisningen ska eleverna erbjudas en variation av arbetsätt, uttrycksformer och lärmiljöer som integrerar omsorg och lärande.”

Fritidshemmen har cirka 80 procent av barnen i f-3 och 25 procent i åk 4-6 inskrivna. Det innebär grovt räknat att cirka 60 procent av eleverna i årskurs f-6 är inskrivna. Förändringarna av elevtalen i f-6 fram till 2023 är totalt +20 elever, inklusive flyttnetto. Snittkostnaden 2018 var 25000 kr i Sala enligt Skolverkets sammanställning, vilket kraftigt avviker från snittkostnaden i jämförbara kommuner är 40900 kr. en hypotes är att redovisningarna i kommunerna inte är likvärdiga eller jämförbara. Personaltätheten per barn i Sala är enligt SCB/Skolverket (2019) lika stor som jämförbara kommuner, 10,7. Däremot är redovisat antalet barn per avdelning betydligt större i Sala, 42,3 mot 33,1.

Sala har jämfört med andra kommuner och med riket i snitt en låg andel personal med pedagogisk högskoleexamen.

En särskild samordnare skall finnas som arbetar med att utveckla fritidshemsverksamheten i Sala, en utveckling som är en viktig faktor för att underlätta rekrytering av utbildad personal. Tjänsten är för tillfället vakant och annonserad.

Under 2021 är det arbetet under översyn med ambitionen att ytterligare förstärka utvecklingsarbetet och knyta det närmare till ledningsorganisationen, för att få större genomslag och likvärdighet.

RESURSFÖRDELNING VERKSAMHETSOMRÅDE GRUNDSKOLA

Medel till grundskolan fördelas enligt en blandmodell. Fasta kostnader för främst hyra, täcks genom anslag. Det finns utöver det en rörlig del, beroende på årskurs. Vissa mindre skolor har även ett extra anslag, så kallat kvalitetssäkringsstöd, för att kunna organisera undervisning trots att elevantalet är så litet att den rörliga delen inte rimligen kan täcka kostnaderna för att upprätthålla timplanen. Några skolor har också en social viktning, som grundar sig på vårdnadshavarnas utbildning och elevernas invandrarbakgrund.

Antal elever per lärare (Skolverket)	Sala	Jämförbara kommuner	Alla kommuner
2015	11,3	11,8	12,1
2016	11,7	11,7	11,8
2017	11,1	11,2	11,9
2018	11,1	11,2	11,9
2019	10,9	11,4	12,0
2020	11,4		12,2

Antal elever per lärare, Sala jämfört med riket (Källa: Skolverket)

Jmf 2020, snittkostnad 122 tkr/elev	2023	2024	2025
Förändring elever (ackumulerat) f-6	+7	-16	-48
Kostnad förändring	0,9 mkr	-2,0 mkr	-5,9 mkr
Förändring elever (ackumulerat) 7-9	+28	+85	+106
Kostnad förändring	3,4 mkr	10,4 mkr	12,9 mkr
Totalt grundskolan. förändring elever	+35	+69	+58
Total kostnadsförändring	4,3 mkr	8,4 mkr	7,1 mkr

Förändring antal elever och snittkostnader grundskolan 2022-2025 inklusive flyttnetto, som av SCB prognosticerats till totalt 81 under perioden, motsvarande en sammanlagd kostnad på 7,1 mkr. (Avrundat till jämna 100 tkr)

Ungefär hälften av kostnaderna fördelas utifrån elevtalen, resten är fasta kostnader. I en skolorganisation finns ofta möjligheter att öka antalet elever i grupper utan att de fasta kostnaderna, exempelvis för lokaler, ökar. Men det uppstår tillslut tröskeeffekter där investeringar och organisationsökningar måste göras. Det kan också ske en omfördelning så att exempelvis små enheter tappar elever men har fortsatt samma kostnader.

Gymnasieskolan

Gymnasieskolan är treårig och frivillig. Det finns 18 nationella program: tolv yrkesprogram och sex högskoleförberedande. Det finns också fem introduktionsprogram för elever som inte är behöriga till ett nationellt program.

I Sala finns två gymnasieskolor. Sala kommun är huvudman för båda.

På **Kungsängsgymnasiet** finns följande program;

- barn- och fritid;
- el- och energi;
- ekonomi;
- fordons- och transport;
- naturvetenskap;
- samhällsvetenskap;
- teknik.
- 2022 är även vård- och omsorgsprogrammet sökbart.

Det finns också introduktionsprogram för dem som saknar nödvändiga betyg.

På **Ösby naturbruksgymnasium** finns:

- Naturbruksprogrammet med inriktningarna lantbruk, skog, häst och djur;
- Byggprogrammet;
- Gymnasiesärskola med naturbruk och yrkesämnen samt individuellt program.

Ur gymnasieskolans läroplan:

"Huvuduppgiften för gymnasieskolan är att förmedla kunskaper och skapa förutsättningar för att eleverna ska tillägna sig och utveckla kunskaper. Utbildningen ska främja elevernas utveckling till ansvarskännande människor, som aktivt deltar i och utvecklar yrkes- och samhällslivet. Den ska bidra till elevernas allsidiga utveckling."

Gymnasieskolan i Sala

En allt större andel elever mantalsskrivna i Sala, väljer kommunal gymnasieskola i den egna hemkommunen, det vill säga på Kungsängsgymnasiet eller Ösby. Kostnadsmässigt borde det inte ha någon större betydelse vilken huvudman eleverna väljer, men ett stort stabilt elevunderlag gör det möjligt att organisera undervisningen på ett kostnadseffektivt sätt och samtidigt upprätthålla god kvalitet. Att kommunen har egna gymnasieskolor har också betydelse ur andra aspekter, exempelvis att det ger arbetstillfällen och större möjlighet till samverkan med det lokala näringslivet och annan samhällsutveckling.

Nationella jämförelser mellan kommuner när det gäller gymnasieskolornas kostnader kräver en analys av organisationen för att ge rättvisa. Exempelvis har naturbruksgymnasier generellt sett högre kostnader än rent teoretiska utbildningar. Den nationella statistiken tar inte hänsyn till detta. Därför behöver nationella jämförelser av lärartäthet, kostnader, etcetera, på kommunnivå tolkas med stor försiktighet.

Av elever folkbokförda i Sala kommun var kostnaden i snitt 2017 140 600 kronor och 2018 133 600 kr. Salas elever hos andra huvudmän var 2017 113 000 kronor och 2018 108 600 kr. I landet i snitt var kostnaden 2018 130 100 kr.

	2023	2024	2025
Ökning (ackumulerat) 16-18 år	+47	+74	+107
Kostnad snitt 130 tkr (ackumulerad)	6,1 mkr	9,6 mkr	13,9 mkr

En sådan fiktiv elevpeng baserat på folkbokförda i gymnasieåldern skulle alltså ge en kostnadsökning för gymnasieskola på 13,9 mkr. Då elevpeng tillämpas oavsett eleven går i Sala eller hos annan huvudman ger beräkningen en ganska korrekt indikation om den förväntade kostnadsutvecklingen.

I en skolorganisation finns möjligheter att öka antalet elever i grupper utan att de fasta kostnaderna påverkas. I detta fall skulle det påverka elevpengen för elever i Sala kommun. Med merparten av andra huvudmän har vi avtal som reglerar kostnaderna på annat sätt. Det uppstår tillslut även inom gymnasieskolan tröskeleffekter där investeringar och organisationsökningar måste göras.

Investeringsbehov under planperioden: Fastighetsenheten har gjort en framskrivning av reinvesteringsbehoven på Kungsängsgymnasiet. Det är omfattande och närmar sig 100 mkr. Till det kommer Ösby där behoven också är mycket omfattande. Det planerade underhållet omfattar inga ombyggnationer eller andra förbättringar. Ärendet angående de närmaste årens planerade underhåll, har ännu inte behandlats politiskt.

Särskolan

Grundsärskolan och gymnasiesärskolan har i stort sett samma uppdrag som grundskolan, respektive gymnasieskolan. Läroplanen är dock anpassad till elevernas förutsättningar.

I Skolverkets allmänna råd anges vad som avses med utvecklingsstörning:

"Målgruppen för grundsärskolan är barn som bedöms inte kunna nå upp till grundskolans kunskapskrav därför att de har en utvecklingsstörning. Målgruppen för gymnasiesärskolan är ungdomar vars skolplikt har upphört, som påbörjar utbildningen före utgången av det första kalenderhalvåret det år de fyller 20 år, och som inte bedöms ha förutsättningar att nå upp till gymnasieskolans kunskapskrav därför att de har en utvecklingsstörning. Det som sägs i skollagen om personer med utvecklingsstörning gäller även dem som har fått en betydande och bestående begävningsmässig funktionsnedsättning på grund av hjärnskada, föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom. Personer med autism eller autismliknande tillstånd jämföras med personer med utvecklingsstörning endast om de också har en utvecklingsstörning eller en bestående begävningsmässig funktionsnedsättning på grund av hjärnskada, föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.

Utvecklingsstörning definieras som en nedsättning i intelligens- förmåga konstaterad under uppväxten och en samtidig nedsättning i adaptiv förmåga eller beteende. Dessa två kriterier för att definiera utvecklingsstörning, intelligensförmåga och adaptiv förmåga, återfinns i flera diagnostiska klassifikationssystem."

Kommunen har ingen prognos för antalet elever som tillhör målgruppen. I landet hör cirka 1 procent av eleverna i grundskolan till särskolans personkrets, och cirka 2 procent i gymnasieskolan. Det varierar mycket mellan kommuner, men Sala ligger nära snittet.

Eleverna skrivs in i särskolan under hela skoltiden, vilket innebär att många börjar i vanlig grundskola men allt eftersom kraven blir större, ökar behoven av placering i särskolan.

Särskolan har ännu ingen lagstiftad obligatorisk förskoleklass. Barnen kan i vissa fall få gå kvar i förskolan, eller få en plats integrerat i vanlig förskoleklass eller i en grupp i särskolan. Förutsättningarna varierar mycket mellan åren. Vissa år finns inga barn i aktuell åldersgrupp som är aktuella för särskolan. Under 2021 och 2022 är det relativt många. Statistiskt sett, med 1 procent, borde det vara i snitt två-tre per ålderskull.

SÄRSKOLAN

	2018	2019	2020	2021
Grundsär/träningsskola	25	26	28	35
Fritidshem	11	7	8	20

GYMNASIESÄR

Elever i Sala kommuns gymnasiesärskola	31	22	22	23
-Varav elever från annan kommun	21	14	14	11
Salaelever hos annan skolhuvudman	1	1	4	3

Grundsärskolans rektors bedömning är att antalet elever på väg in i särskolan kommer att öka de närmaste åren. Det finns enskilda elever som går i grundskola men det är sannolikt att de samlade utredningar som krävs, om de genomfördes, skulle komma fram till att barnen tillhör särskolans krets. Det är vanligt att elever klarar de första skolåren relativt bra i den vanliga grundskolan, men ju äldre de blir och kraven på lärandet blir bredare och djupare så förstärks behovet av att undervisningen bedrivs enligt särskolans läroplan. Det kan upplevas som ett stort emotionellt steg att ta för berörda elever och vårdnadshavare att överföras till särskolan. Det innebär att Utbildnings- och arbetsmarknads uppskattade behov och antal placeringar inte alltid sammanfaller.

Grundsärskolan finns i tillfälliga lokaler på Klövervägen. Under innevarande läsår har delar av verksamheten behövt flyttas till Kungsängsgymnasiet på grund av brister i lokalerna.

Särskolans högstadiel elever har funnits i Gysingegården intill Ekebyskolan. Sedan 31 januari 2022 har de flyttats till modulskolan på Gärdesta, på grund av brister i lokalerna.

Gymnasiesärskola finns på Ösby som också har ett flertal elever från andra kommuner, vilka finansieras med så kallade interkommunala ersättningar. De har fram till 2021 funnits i Herrgården och Erikssonvillan, men har flyttats till tillfälliga moduler strax intill, på grund av brister i lokalerna.

Enstaka elever i gymnasiesärskola med träningsskola finns även på Klövervägen.

Skolchefen har ett uppdrag att se över särskolans organisation med målsättningen att grundsärskolan i en eller annan form skall vara integrerad med grundskolan. Utredningen påbörjades under 2019 för att vara i fas med att planerna för Åkraskolans framtid tar form. Planen är att flytta låg- och mellanstadiet till nya Åkraskolan, medan årskurs 7-9 inkluderas i högstadiets lokaler.

Investeringsbehov under planperioden, grundsärskolan: 0 mkr, med reservation för att nuvarande lokaler både på Klövervägen och Gysingegården är slitna och därmed snabbt kan generera stora akuta renoveringsbehov. Grundsärskolan ingår i planerna för en ny Åkra-skola. Särskolans högstadium kan av integrations- och inkluderingskäl behöva starkare lokalintegrering i Valla-Ekebys högstadium, vilket kan generera vissa investeringskostnader för att anpassa de lokalerna.

Investeringsbehov under planperioden, gymnasiesärskolan: FDet är mycket osäkerhet kring lokalsituationen för särskolan. Det gäller grundsärskolan i allmänhet, men i synnerhet gymnasiesärskolan där de tillfälliga modulerna måste ersättas av en permanent lösning, när nuvarande kontrakt och bygglov går ut.

Mediaenheten

Biblioteksverksamheten har i många fall varit saknad på enheterna, vilket inte minst framkom när Läslyftet genomfördes i Sala. I Salas grundskolor har, med stöd av statsbidrag, en betydande satsning på elevernas läsförmåga gjorts, genom att förstärka skolbiblioteken. Det sker i nära samverkan med skolornas IT-pedagogiska verksamhet, vilket ligger helt i linje med de nationella intentionerna.

De finns relativt stark trygghet att verksamheten kommer att kunna stödjas genom statsbidrag under överskådlig tid. Om statsbidragen för likvärdighet skulle utebli, påverkar det en verksamhetsvolym motsvarande närmare 6 mkr.

Elevhälsan

Behoven av elevhälsoinsatser varierar kraftigt och uppstår ofta med kort varsel och till betydande kostnader.

Elevhälsan är under utveckling. Inom elevhälsoorganisationens ansvar finns även särskilda grupper på Klövervägen. Det är en balansgång mellan ambitionen att ansvaret så långt som möjligt skall ligga på varje enskild enhet, och behov av samlad kompetens och likvärdighet. En viktig fråga är också hur de särskilda undervisningsformerna i exempelvis Lilla Nova och Klövern skall organiseras. Frågan skall utredas internt under 2022.

Behovet av elevhälsoinsatser varierar kraftigt och behov kan uppstå plötsligt och generera stora kostnader. Det är därför önskvärt att det inom Utbildning och arbetsmarknad finns medel avsatta för oförutsedda elevhälsoinsatser, motsvarande cirka 1 procent av budgetramen. Det motsvarar alltså cirka 6 mkr.

Även elevhälsan är till stora delar finansierad av statsbidragsmedel.

Vuxnas lärande

Ur läroplanen för vuxenutbildningen:

”Vuxenutbildningen ska förmedla kunskaper och stödja eleverna så att de kan arbeta och verka i samhället. Den syftar också till att möjliggöra fortsatta studier. Vuxenutbildningen ska förmedla sådana kunskaper som utgör den gemensamma referensramen i samhället och som utgår från de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna.

Vuxenutbildningens målgrupp är heterogen och eleverna är individer med mycket olika förutsättningar. Även elevernas mål med utbildningen kan variera kraftigt. Utbildningen måste därför anpassas utifrån individens behov och förutsättningar och den kan variera både till längd och till innehåll. Vuxenutbildningen ska alltid möta varje elev utifrån hans eller hennes behov och förutsättningar.”

Antalet studerande inom kommunals vuxenutbildning i Sala är i februari 2022 ca 620 studerande, fördelat på:

- grundläggande vuxenutbildning: 130
- gymnasial vuxenutbildning: 450
- SFI: 140
- särskild utbildning för vuxna: 19

Behovet av olika former av yrkesutbildningar för att kunna etablera sig på arbetsmarknaden är fortsatt mycket stort, speciellt för utrikes födda och människor med låg utbildningsnivå. Utbudet behöver hela tiden utformas så att det riktar mot de områden där det finns/kommer att finnas arbete och anpassas så att det ger individen maximal chans att lyckas utifrån sina förutsättningar och intressen. Här behöver den goda dialogen och samarbetet fortsätta att utvecklas med näringslivsenheten och det lokala näringslivet.

Nya kombinationer av utbildning och arbetsmarknadsinsatser behöver utvecklas och möjligheterna att öppna upp för nya vägar för människor att etablera sig på arbetsmarknaden behöver testas så att fler människor, snabbare, kan komma i egen försörjning.

Sala kommun har en kostnadseffektiv, vuxenutbildning i jämförelse med jämförbara kommuner. Detta gäller för alla jämförbara verksamheter inom kommunens vuxenutbildning. Skolverkets tilldelning av statsbidrag ökar. Det möjliggör fler positiva beslut på ansökningar till gymnasiala yrkesvuxenutbildningar.

Arbetsmarknadsenheten – Arbetsmarknad och Integration

Under en normal arbetsdag finns ca 300 deltagare i någon av arbetsmarknadsenhetens verksamheter.

Arbetsmarknadsenhetens uppdrag är att effektivt och med hög kvalitet bedriva kommunala arbetsmarknadsåtgärder och integration.

Arbetsmarknadsenhetens målsättning är att utveckla och stödja medborgare till egen försörjning och bidra till utveckling av människan, miljön och kommunens verksamheter. Enheten ansvarar även för sysselsättning för personer som står långt från arbetsmarknaden samt har huvudansvaret för mottagande och samordnade insatser för våra ny-anlända.

Arbetsmarknadsområdet är primärt ett statligt ansvar. Detta faktum utesluter inte kommunernas stora engagemang inom området. Olika former av kommunala arbetsmarknadsåtgärder syftar i första hand till att motverka en negativ kostnadsutveckling av försörjningsstöd, genom att matcha berörda kommuninnevånare till arbete eller studier. Detta

arbete kan ha föregåtts av olika former av individanpassade utbildningsinsatser i syfte att utveckla berörda personer från att vara passivt arbetslös till att vara aktivt arbetssökande. Enheten ansvarar även för ett förebyggande arbete för unga personer genom det kommunala aktivitetsansvaret, KAA. Under loven ges också skolungdomar möjlighet till feriearbete.

Arbetsförmedlingens nya organisation och arbetssätt har resulterat i ett försämrat samarbete och minskade statsbidrag. Detta kommer på sikt medföra stora kostnader för kommunens försörjningsstöd. Arbetsmarknadsenheten får här en avgörande roll för att jobba internt med denna grupp medborgare. Arbetsmarknadsenheten kan förväntas få ta ett större ansvar för de personer som står långt ifrån arbetsmarknaden och som tidigare fick större stöd från statliga myndigheter såsom Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

Enheten har idag en rad arbetsuppgifter till olika kommunala kontor. Det finns möjlighet till fler arbetsuppgifter som skulle kunna genomföras av Arbetsmarknadsenheten där vi får bra arbetsträningsplatser samtidigt som besparingar kan göras på kontors- och kommunnivå. En satsning på skötsel av närliggande skogar samt tillsyn av våra vattenleder, kommunalt tvätterier, serviceassistenter kan vara exempel på arbetsmarknadsområden.

Lokalbehov och investeringar

INVESTERINGSBEHOV

	Budget 2023	Plan 2024 + förslag	Plan 2025 + förslag	Plan 2026 + förslag	Plan 2027 + förslag	Plan 2028 + förslag	Plan 2029 + förslag	Förslag 2030
Ram enl tidigare fastslagen plan	6 250	4 400	3 100	2 900	2 500	2 000	2 000	
1 Inventarier Möklinta skola		3 000						
2 Inventarier Nya Åkraskolan		4 000	10 000					
3 Accesspunkter		1 500	1 500	500	500	500	500	500
4 Inventarier ny Gymnasiesärskolan				1 000	3 000			
5 Inventarier Varmsåtra (ny skola)			5 000					
6. Utbyte av inventarer								3 000
Summa	6 250	12 900	19 600	4 400	6 000	2 500	2 500	3 500

- 1.
- 2.

DRIFTSKOSTNADSKONSEKVENSER

Konsekvens, tkr	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
1 Inventarier Möklinta skola	375	375	375	375	375	375	375
2 Inventarier Nya Åkraskolan		875	1 750	1 750	1 750	1 750	1 750
3 Accesspunkter	300	600	600	600	600	300	300
4 Inventarier ny gymnasiesärskolan			500	500	500	500	500
5 Inventarier Varmsåtra (ny skola)		625	625	625	625	625	625
Summa	675	1 850	3 350	3 850	3 850	3 850	3 550

- 1.
- 2.

Resultatanalys (ekonomi och mål)

Analysera ekonomiskt resultat och målpuppfyllelse genom att beskriva utveckling och trender samt prioriterade områden.

RESULTATRÄKNING OCH EKONOMISK ANALYS

Tkr	Bokslut 2021	Budget 2022	Plan 2023	Förslag 2023	Plan 2024	Förslag 2024	Förslag 2025
Externa intäkter	158 407	149 570	149 570	149 570	149 570	149 570	149 570
Interna intäkter	68 302	65 261	65 261	65 261	65 261	65 261	65 261
Summa intäkter	226 439	214 831	214 831	214 831	214 831	214 831	214 831
Köp av huvudverksamhet, bidrag	83 715	79 257	80 446	86 546	81 894	90 046	94 346
Personalkostnader	459 960	473 337	480 455	492 839	489 169	504 673	515 585
Övriga externa kostnader	52 169	53 151	53 948	55 081	54 919	56 458	58 208
Interna kostnader	212 570	222 859	226 202	226 877	230 274	231 949	245 016
Summa kostnader	808 413	828 605	841 051	861 343	856 256	883 126	913 155
Resultat	581 974	613 774	626 220	646 512	641 425	668 295	298 324

Känslighets faktor är att ±0,1% på kostnaderna påverkar med ±830 tkr.

DRIFTREDOVISNING

Tkr	Bokslut 2021	Budget 2022	Plan 2023	Förslag 2023	Plan 2024	Förslag 2024	Förslag 2025
Nämnd- och styrelseverksamhet	789	850	870	870	890	890	915
Central förvaltning	22 241	28 341	28 908	28 908	29 602	29 602	30 520
Förskolan	138 345	137 796	140 552	142 520	143 925	145 513	150 024
Gymnasiesärskolan	6 394	7 755	7 910	8 100	8 099	8 270	8 526
Grundsärskolan	14 556	16 225	16 550	17 020	16 947	17 377	17 916
Grundskolan	285 128	296 531	302 630	311 632	310 069	322 963	337 855
Gymnasieskolan	91 276	94 142	96 025	102 125	98 329	107 843	115 620
Vuxnas lärande	4 258	13 105	13 367	13 617	13 687	13 903	14 334
Arbetsmarknadsenheten	18 989	19 030	19 320	21 670	19 784	21 934	22 614
Resultat	581 975	613 774	626 220	646 512	641 425	668 295	698 324

Specificering av beräknade driftskostnadsförändringar

Tkr	Budget 2022	Plan 2023	Plan 2024	Förslag 2025
Ram enl tidigare fastställd plan	613 774	626 220	641 425	641 425
Varav ramförändring jmf budget 2022 (ramökning +/ramminskning -)		12 446	27 651	27 651
Generella kostnadsökningar jmf budget 2022 (t ex löneökningar, övriga kostnadsökningar)		-18 413	-32 321	-52 350
Övriga beslutade verksamhetsförändringar att täckas i ram				
Summa ramdifferens för bibehållen verksamhet		-5 967	-4 670	-24 699
Ramjusteringsbehov för bibehållen verksamhet		5 967	4 670	24 699
Ökad hyreskostnad ny skola/fsk i Möklinta			500	500
Ökad kostnad avskrivningar		675	1 850	3 350
Ökad kostnad Hyra ny skola Åkra				4 200
Volymförändringar gymnasiet		6 100	9 600	13 900
Volymförändringar grundskolan		5 400	8 100	8 100
Satsning AME "välfärdsjobb"		1 500	1 500	1 500
Utökad SYV-resurs		650	650	650
Ökad hyreskostnad Varmsåtra				x
Summa nytt förslag		646 512	668 295	698 324

För generella kostnadsökningarna har PKV använts som presenterats i strategiskt inspel 2023–2025 finans. 2023: 3,0%; 2024: 2,1%; 2025: 3,1% vilket är den förväntade kostnadsökningen generellt för kommunen.

I detta finns INTE alla eventuella kostnadsökningar för renovering av befintliga lokaler eller eventuella evakueringskostnader.

BESKRIVNING AV ANGELÄGNA SATSNINGAR, SOM INTE KAN TÄCKAS INOM NUVARANDE RAM

Medel för oförutsett

Under ett budgetår sker alltid förändringar, varav det mesta kan rymmas inom respektive enhets eller verksamhetsområdes ram, genom omfördelning av kostnader och flexibilitet i organisationen.

Inom vissa områden kan dock kostnadsförändringarna vara stora. Det gäller exempelvis interkommunala kostnader, där vissa utbildningsplatser kan vara mycket dyra, exempelvis för elever i behov av mycket stort stöd. Det gäller även särskolan, där det kan vara svårt att förutsäga behoven, då omfattande utredningar ligger till grund för placeringar. Det kan också uppstå plötsliga oförutsedda händelser av annat slag, som på kort tid kan generera stora extra kostnader.

Det är därför önskvärt att skolchef har en viss budget för oförutsedda händelser – medel som under år med normala omständigheter torde generera ett överskott som kan återföras till kommunens balans. Avsikten är alltså inte att de skall användas för finansiering av långsiktiga utökningar av verksamheten. Sådana skall beslutas av nämnden och finansieras i resursfördelningen, det vill säga de årliga budgetanslagen.

En procent av de kommunala anslagen motsvarar ungefär 6 mkr, vilket är en ganska rimlig budgetpost för oförutsett. Att inleda med 0,5 procent, dvs cirka 3 mkr och därefter successivt öka posten till 1 procent, kan vara ett sätt att undvika att reservationen av dessa medel inte får så stora plötsliga återverkningar i verksamheten. Det är också rimligt att skolchefen har ett tydligt krav på löpande rapportering till nämnden om hur dessa medel används.

Fria arbetskläder

2018 behandlades ett ärende angående införande av arbetskläder för personal inom förskole- och fritidsverksamheterna.

Argument för fria arbetskläder inom förskola och fritidshem finns redovisat i personalkontorets utredning daterad 2018-08-09. Smittspridning, kostnader för slitage, olika väderförhållanden är praktiska argument.

Det finns även rättviseskäl. Grupper inom vård och omsorg har fria arbetskläder. Manligt dominerade yrkesgrupper, exempelvis fastighetstekniker och vaktmästare har också ofta fria och ändamålsenliga arbetskläder.

Ett annat argument är identitet. Kommunens logotyp signalerar kunskap, kompetens och professionalitet gentemot föräldrar – och det är lättare att identifiera vem som är anställd och inte.

Det kommer att behövas riktlinjer för fria arbetskläder inom förskola och fritids, om det genomförs.

Kostnaden beräknades 2018 vara 924 tkr om det enbart gäller tillsvidareanställd personal. Med timanställda skulle kostnaden bli 1848 tkr. Därefter behövs årligen kompletteringar och förnyelse.

Satsning för högre resultat i grundskolan

Resultaten i Salas skolor har under de senaste åren sjunkit något. Detta har sammanfallit med besparingar på skolområdet. Resultaten för elevernas nöjdhet med sin skola har också sjunkit. För att vända dessa trender kan satsningar behöva göras på såväl arbetsmiljöåtgärder som resultathöjande insatser. En budgetutökning med 5 miljoner kronor att fördela utifrån verksamheternas prioriterade behov är en i sammanhanget liten insats men bedöms kunna bidra till att vända den nedåtgående trenden gällande resultatet.

VERKSAMHETSFAKTA/NYCKELTAL

De planerade volymmässiga förändringarna under planperioden är relativt små, och berör i första hand gymnasieskolan med cirka 100 fler elever, grundskolan med cirka 50 fler elever. Förändringarna inom förskolan är mycket svårprognosticerade då födelsetalen under senare år kraftigt understigit SCB:s prognoser, samtidigt som flyttnettot varit högt. Den preliminära bedömningen är att dessa riktningar i befolkningsprognosen tar ut varandra.

Det finns tecken på att antalet särskoleelever kommer att öka under planperioden. Även om det numerärt rör sig om ett fåtal individer, så blir kostnaderna höga.

	2019	2020	2021
FÖRSKOLAN			
Kommunal förskola	897	867	839
Fristående förskola	188	193	196
Familjedaghem	16	19	15
Fristående pedagogisk omsorg	51	48	44

	2019	2020	2021
Salabarn hos skolhuvudman i annan kommun	9	12	9
GRUNDSKOLAN			
Grundskola och förskoleklass	2646	2687	2758
-varav elever från annan kommun	31	48	48
Salaelever hos skolhuvudman i annan kommun	58	68	64
FRITIDSBEM			
Fritidsbem kommunala	1115	1042	1020
-Varav elever från annan kommun	15	20	14
Fristående pedagogisk omsorg	12	10	11
Salaelever hos skolhuvudman i annan kommun	9	10	6
SÄRSKOLAN			
Grundsär/träningsskola	26	28	35
Fritidsbem	6	8	20
GYMNASIUM			
Elever i Sala kommuns gymnasieskolor	668	654	661
-Varav elever från annan kommun	165	198	202
Salaelever hos annan skolhuvudman	283	279	266
GYMNASIESÄR			
Elever i Sala kommuns gymnasiesärskola	22	22	19
-Varav elever från annan skolhuvudman	14	14	10
Salaelever hos annan skolhuvudman	1	4	4

**STRATEGISKT INSPEL 2023-2025
UTBILDNING OCH ARBETSMARKNAD**

ANTAGEN § 8 | 2022-02-08 | DIARIENUMMER 2022/30
SALA KOMMUN

Växel: 0224-74 70 00 | E-post: kommun.info@sala.se | Postadress: Box 304, 733 25 Sala

